

Tutanchamon

jeho život, smrt a co bylo potom

Otec Tutanchamona (Nebchepure) byl údajně král nové egyptské říše Amenhotepa IV. (1353-1335), syna Amenhotepa III., který se stal korunním princem po smrti svého staršího bratra, prince Thutmose. Svou vládu zahájil přijetím titulu velekněze boha slunce, což byla tradiční role egyptských králů, ale nebyla zahrnuta do jejich titulatury. V pátém roce své vlády si Amenhotep IV. pravděpodobně změnil jméno na Achnaton („Blahodárný disku“). Jeho hlavní manželkou byla Nefertiiti, s kterou měl šest dcer, avšak žádného syna. Tutanchamonovou matkou byla podle některých pramenů Achnatonova vedlejší manželka Kije, jiné zdroje však uvádějí, že následník trůnu byl synem ještě jiné, neznámé jeho vedlejší manželky. Pravdou je, že někteří vědci zpochybňují i právě osobu Amenhotepa IV. jako Tutanchamonova otce, ale nejpresvědčivějším důkazem této skutečnosti je nápis na žulové soše lva z nubijského chrámu v Solebu, nyní uložené v Britském muzeu, kde jej za svého otce sám Nebchepure označuje.

Uvádí se, že Tutanchamon nastoupil na trůn po krátkém období vlády Smenchkarea, však i tohoto králevo příbuzného zahaluje stín nejasnosti. Jeden pramen tentokrát uvádí, že to byl jeho bratr, druhý přichází se zajímavější teorií. Z doby konce vlády Achnatona se na monumentech objevuje jméno spoluvladaře. Snad jím byla Nefertiiti, která v této funkci užívala svého druhého jména Nefernefruaton s dodatečnými prvky a byla oděna do královských atributů. Titulatura Nefernefruaton se rychle změnila a v konečné verzi byla nahrazena údajně jménem Smenchkare, pod kterým pak ještě chvíli vládla i po manželově smrti. To by ale již o předcích mělo postačit, dalšímu zájmu o ně může pomoci přiložený rodokmen.

Tutanchamon, později Tutanchamon (1333 - 1323) byl tedy egyptským králem 18. dynastie. Na trůn nastoupil velice mladý. Prý mu bylo dokonce pouhých sedm let. Jeho manželkou se stala dcera Achnatona a Nefertiiti, princezna Anchesenpaton. Po kratším období, kdy jeho rezidencí ještě bylo sídlo jeho předků Achetaton, přesídlil pravděpodobně do Memfidy, které bylo již dlouho největším městem země a časem se stalo i městem hlavním. Jeho opuštění Acheatonu bylo více než symbolické, bylo výrazem začátku období restaurace původních nábožensko-politických poměrů. Za jeho vlády bylo opuštěno nové náboženství oslavující boha slunce, které po celý svůj život podporoval jeho otec a panovník a královský dvůr se znovu přiklonil ke kultu starých, tradičních božstev. Konkrétním dokladem nového trendu je tzv. memfidská restaurační stéla, která byla vztyčena v Amonově chrámu v Karnaku. K úplnému zániku pronásledování nového náboženství došlo až později.

Za doby jeho vlády byla moc v rukou nejvyššího úředníka Aje a generála Haremheba. Tutanchamonovy nápisy zaznamenávají obnovu chrámů, ale žádné detaily zahraniční politiky. Egyptské državy na Předním východě byly po taženích chetitského krále Šuppiliumi ve zmatku.

Panovník zemřel asi po deseti letech vlády. Příčina jeho smrti není také zcela objasněna. Poslední výzkumy Tutanchamonovy mumie ukazují, že zranění na hlavě snad mohlo být staršího data a nemuselo být fatální na rozdíl od zranění hrudníku. Zvažuje se, zda příčinou královy smrti nebyl pád z vozíku taženého koňmi.

Po Tutanchamonově smrti se jeho vdově nepodařilo uskutečnit zamýšlený sňatek se synem chetitského krále Šuppilulimaše (princ Zannaza byl totiž cestou do Egypta

zavražděn), novým vládcem se tedy stal Aj (1323 - 1319), neboť král neměl žádné potomky, a byl vystřídán Heremhebem (1319 -1307). Tím také skončila 18. dynastie. Hlavní pojem s kterým si většina lidí Tutanchamona spojuje a proč si jej pamatují je jeho hrobka. Ta byla nalezena hluboko pod úrovní egyptského Údolí králů britským archeologem Howardem Carterem v roce 1922.

Tehdy v létě již archeologovi po bezúspěšném prohledání téměř každé skulinky v Údolí králů docházela trpělivost. Zbývalo jen jediné neprozkoumané místo poblíž hrobky Ramsesse VI., která již byla prozkoumána. Egyptský památkový úřad je totiž požádal, aby právě tam nepátrali, neboť výkopy by prý znemožnily přístup turistů k hrobce. Carter však věřil, že tam najde dlouho hledaný poklad. Pod jeho vedením se dali egyptští dělníci do práce. 4. listopadu 1922 jeden z nich narazil na nízký schod vytesaný v hornině na dně údolí. Po odkrytí mnoha dalších schodů byl nakonec objeven vstup zazděný hliněnou maltou, opatřený původními pečetěmi strážců starověkého pohřebiště.

Z pečetí vyplývalo, že by hrobka mohla obsahovat pohřební předměty vysokého úředníka, snad i krále. Po odkrytí celého schodiště o šestnácti stupních Carter zajásal. Na dveřích našli archeologové pečetě s vyrytým jménem Nebkhepure (Tutanchamon).

Po uvolnění vstupu a odklizení suti a kamení se objevila dlouhá svažující se chodba a na jejím konci byly další zapečetěné dveře. Po překonání i této překážky se začaly postupně Cartrovi před očima vynořovat ze tmy nádherné poklady. Takhle to sám komentoval: „Podivná zvířata, sochy a zlato - všude zlato ... Na chvíli ... jsem oněměl vzrušením.“ Pro jeho pomocníky, kteří dosud nemohly dovnitř vidět bylo napětí přímo nesnesitelné. „Vidíte něco? “ zeptali se a Carter ze sebe bezděčně vypravil: „Ano, neuvěřitelné věci.

Celá hrobka se skládala ze čtyřech místností: předsíně, přístavku, pohřební komory a pokladnice.

V předsíni a přístavku byly bez ladu nakupené předměty, které měl faraón používat v posmrtném životě. Byly to věci nevyčíslitelné hodnoty. Carter našel mimo jiné zlatý trůn vykládaný drahokamy, pozlacený nábytek (včetně tří pohovek, dva pozlacené kočáry, zlaté a alabastrové sošky a fajsánové vázy. Avšak to, po čem nejvíce toužil, tam nebylo: faraónova mumie. V únor roku 1923 již byla předsín vyklizena, a tak mohl Carter obrátit pozornost ke třetímu zazděnému vchodu v severní stěně. Vysekal ve zdi otvor, vsunul dovnitř lucernu a nahlédl dovnitř. Ani ne metr od vchodu se objevila stěna z ryzího zlata, sahající kam až oko dohlédlo. Rychle rozebral zdivo a vstoupil dovnitř. Nebyla to stěna, nýbrž součást obrovského pravoúhlého náhrobku.

„Není pochyb o tom, že jsme se dostali do pohřební síně,“ píše jeden z pomocníků.

„Před námi se totiž do výše tyčila jedna z pozlacených schránek, do nichž staří Egypťané ukládali těla králů. Byla tak rozměrná, že zaplňovala téměř celou síň.

Ve zlaté schránce našel rám z pozlaceného dřeva potažený plátnem, v němž byly další tři náhrobky z masivního dřeva, bohatě zdobené nápisy. V posledním z nich spočíval sarkofág z křemence, jehož žlutavá barva ladila s víkem z růžové žuly.

„Obsah sarkofágu byl zcela pokryt cáry plátna,“ napsal Carter. „Když jsme odstranili poslední cár, vydral se nám ze rtů užaslý výkřik. Naším očím se nabídl úchvatný

pohled: celý vnitřek sarkofágu vyplňovala skvostně provedená figurína mladičkého krále.“

V sarkofágu byly také uloženy tři rakve, které do sebe tak těsně zapadaly, že bylo velmi obtížné je postupně otevřít. Po zdvižení víka z druhé rakve se objevila třetí z ryzího zlata a v ní spočíval nejúžasnější poklad ze všech: zabalena do plátna, posypána ochrannými amulety a pohádkovými drahokamy tam ležela mumie chlapeckého krále. Jeho obličej zakrývala drahocenná pohřební maska z tepaného zlata.

Za pohřební síní našel Carter čtvrtou místnost , již později nazval „pokladnicí“. Obsahovala totiž nejdrahocennější předměty celé hrobky: skříňky s drahokamy, vázy, miniaturní čluny, schránky, sošky, model sýpky a pozlacenou kravskou hlavu představující bohyni Hathor. Carter objevil jedinou hrobku z celého Údolí králů, která se dochovala v téměř neporušeném stavu.

Za zmínku snad ještě stojí, že většina Tutanchamonových pokladů je vystavena v Káhirském muzeu. V hrobce však dosud zůstává jedna ze zlatých rakví s královým tělem.

Tak skončil Tutanchamon, mladičkový egyptský faraón zahalený tolika stíny tajemství.

